

— Am un plan, a anunțat el. Să-mi spui ce crezi. Dacă încuviințezi, Mipam va pleca împreună cu Tingle, care trebuia să însoțească, așa cum face întotdeauna, caravana. O să mă lipsesc de el o bucată de drum. Tingle e un om serios și prudent, cunoaște perfect ținutul; îl va îndruma pe tânărul nostru prieten pe cărări puțin umblate, de la drumul spre Giamda la întinsele *chang thang*¹, și cei doi se vor întâlni cu mine la câteva zile de mers spre nord de Nagchukha. Plecând înaintea mea și călătorind mai repede decât mine, pentru că nu vor avea cu ei animale de povară, vor avea destul timp să facă ocoluri și să mi se alăture fără să mă întârzie. În acest fel, scapi imediat de prezența compromițătoare a lui Mipam, siguranța lui este asigurată și nu lași impresia că-i înfrunți direct pe cei care îl caută pe băiat trimițându-l de aici, în văzul tuturor, cu caravana ta.

— Planul tău e foarte bun, a răspuns Tsöndu. Are deplina mea încuviințare, dar uiți de Dolma. Mă rog, n-are importanță! Îi voi scrie tatălui ei că plecarea lui Mipam nu putea fi întârziată fără riscuri mari pentru băiat și că ceea ce dorește ea este imposibil. O să ofere singură lămpi lui Chenrezig și lui *Jowo*², dacă vrea, efectul va fi același. Eu voi aprinde o lampă în fiecare *lhakhang* din Tashilhunpo și voi oferi ceai³ tuturor călugărilor din mănăstire ca, prin meritele astfel dobândite, Mipam să aibă o călătorie plăcută și să fie fericit în China. Îi voi scrie asta lui *Aku Tenzing*, el îi va spune și fiicei sale și fata se va consola.

Dorje a zâmbit.

-
1. *Chang*, „nord”; *thang*, „platou”. Întinderi imense acoperite de iarbă din Tibetul septentrional.
  2. *Jowo* (Domnul) este o statuie veche, venerată în marele templu din Lhasa. Se consideră că îl reprezintă pe Buddha istoric, pe când era încă tânăr prinț în palatul rajahului, tatăl său. Se spune că această statuie a fost sculptată în India, apoi transportată în China, de unde fiica împăratului chinez Tai Jung a adus-o în Tibet cu ocazia căsătoriei sale cu regele Srongbstan gampo. Este foarte venerată.
  3. Credincioșii care au posibilitatea oferă uneori când o masă completă, când supă sau doar ceai tuturor călugărilor unei mănăstiri. Câteodată, la sfârșitul acestor mese, cei care le oferă donează și bani.

— Ești cel mai bun dintre oameni, tată, a zis el. Tot ce plănuiești e perfect. Mipam are mare nevoie să fie protejat de *Kunchog Sum*, dar tot ce poți să faci nu o va consola pe Dolma, dacă și-a pus în cap să-și revadă apărătorul. De altfel, am prevăzut și asta. Mipam și Dolma se pot duce separat la Gahlden, care se află aproape pe drumul spre Giamda; îi vor oferi lampa lor lui Chenrezig și vor venera și mormântul lui Je Rinpoche. Nu există loc de pelerinaj mai sfânt în Tibet. Trecând prin Lhasa ca să ajungă la Gahlden, Tingle și Mipam n-au de ce să se arate în Parkhor¹. Dimineața devreme sau spre seară, vor ocoli orașul și vor traversa râul cu bacul care se află lângă Dechen. Mai mult ca sigur că Mipam nu este încă supravegheat; e de ajuns să se îndepărteze imediat de locurile unde se vor gândi să-l caute. Vrei să-i scrii imediat lui *Aku Tenzing*? Plecând acum, un om va avea la dispoziție o jumătate de zi de drum. Să călătorească până diseară târziu și la galop; avansul lui față de Mipam va fi suficient ca să dea ochii cu tatăl Dolmei și ca acesta să-și poată trimite fiica la Gahlden la timp ca să-l întâlnească acolo pe Mipam.

— Perfect, a răspuns Tsöndu. Anunță-l pe Goring că trebuie să plece imediat spre Lhasa. Să mănânce, să dea o porție de orz calului negru și să pună șaua pe el în timp ce scriu scrisoarea. Nu-l anunța pe Mipam, îi voi spune eu după ce vom lua masa.

Servitorul a plecat cu scrisoarea și, după puțin timp, Mipam a venit să se așeze, împreună cu Dorje și ceilalți fii ai negustorului, în camera acestuia, unde toți au mâncat pe săturate.

La sfârșitul mesei, tinerii s-au retras să-și vadă de treburile lor. Mipam, care nu avea nimic de făcut, se pregătea să facă o plimbare. Atunci, Tsöndu i-a spus:

— Rămâi, băiete. Trebuie să-ți vorbesc.

— *Lags so*², a răspuns el.

-
1. Străzile centrale din Lhasa.
  2. Cuvinte fără o semnificație precisă, dar indicând întotdeauna o nuanță de respect. Aici este vorba de o încuviințare politicoasă. Cuvintele „da” și „nu” nu există în limba tibetană.

— Vei pleca de aici mâine, cu mult înainte de ziuă. Du-te să-ți faci bagajele. Dorje îți va da pături, provizii și unul dintre veșmintele sale de *nambu*. Să nu-ți murdărești hainele noi în călătorie.

— A, merg la Lhasa! *Aku* Tenzing m-a chemat la el! a exclamat Mipam vesel.

— Nu, pleci în China, a răspuns Tsöndu. *Gyalpo* te caută să te omoare. Du-te la Dorje.

Încă o dată, soarta lui Mipam era hotărâtă în câteva minute și fără participarea lui.

Fără să-l fi întrebat, tatăl lui și *tsipa* Shesrab hotărâseră să facă din el un călugăr astrolog. Fără să-l fi întrebat, *gyalmo* îl luase de la profesorul lui ca s-o slujească. Și acum, fără să poată alege o altă cale, era trimis în China.

Dorje s-a arătat mai puțin laconic în explicații. Mipam a aflat de la el detaliile din scrisoarea lui Tenzing despre moartea dramatică a lui *gyalse* și a lui *ngagspa* și a fost informat că, după toate probabilitățile, o va întâlni pe Dolma la Gahlden. Această speranță i-a dat curaj.

Aventura îl atrăgea. Călătoria spre o țară îndepărtată, cavalcada pe drumuri ocolitoare în compania unui tovarăș de drum curajos, apoi viața palpitantă cu caravana prin pustietăți bânuite de tâlhari, toate acestea îi erau pe plac. Ajuns în China, urma să vadă orașele unde se făcea comerț, unde se adunau bani... Acolo se afla șansa lui. Ar fi putut să aibă una mai bună? Un an, doi și pe urmă se va întoarce pe un cal frumos, în fruntea unui convoi cu mărfuri. Împrejurarea ridicolă care îl forța să fugă va fi uitată. La urma urmelor, nici nu omorâse, nici nu furase. Se vedea descălecând în fața casei lui Tenzing și cerând întâi un adăpost pentru animalele și mărfurile sale. Apoi, a doua zi, după ce negustorul va fi putut să le evalueze în voie valoarea, îi va spune, oferindu-i un *kadag* lat, lung de cel puțin doi *dempa*¹: „*Aku* Tenzing, toate acestea sunt ale

1. Unitate de măsură egală cu distanța dintre extremitățile degetelor de la fiecare mână când brațele sunt ținute larg depărtate în cruce și puțin spre spate. Este unitatea de măsură obișnuită folosită pentru vânzarea materialelor țesute sub formă de fâșii înguste. Cele de origine străină, ca mățăsurile din China, se măsoară cu „pătratul”, *kha khang*.

tale, mi-e ușor să câștig altele. În schimb, ți-o cer pe Dolma...”. Ce nuntă frumoasă vor avea!...

Vântul bătea ușor, dar rece când, sub cerul senin și plin de stele, Tingle a înșeuat doi cai în curtea lui Tsöndu. A aranjat cu grijă păturile pentru dormit sub șei¹, ca să amortizeze apăsarea acestora pe spatele animalelor. A acoperit apoi șeile cu covoare și a trecut peste ele curelele care legau sacii plini de bagaje și de provizii, ce trebuiau să atârne de o parte și de alta. Zăbala, frâul... A verificat încă o dată harnașamentul pregătit în ajun. Totul era solid, de calitate bună, dar fără lux în măsură să rețină atenția. Mipam purta un veșmânt gros de *nambu* roșu-închis, puțin decolorat de atâta purtat, dar confortabil; Tingle era îmbrăcat aproape la fel ca el; trebuiau să spună că erau rude: unchiul și nepotul călătorind pentru negustorie.

Tsöndu și Dorje le uraseră drum bun în ajun. Negustorul îi dăduse atunci lui Tingle banii necesari pentru cheltuielile călătoriei. În plus, convins că Tenzing îl va aproba, îi dăruise lui Mipam în numele lui 150 de *sang* de argint ca să se poată descurca la început în China. După ce asigurase îndeostul confortul fugarului, Tsöndu considera că era preferabil să-l lase să plece fără să-și ia din nou rămas-bun, ca să nu atragă atenția celor care l-ar fi putut vedea părăsind casa.

Călătoria lui Mipam până la Gahlden nu a fost tulburată de vreun incident. Tingle l-a ajutat să ocolească Lhasa la apusul soarelui; din sfânta cetate nu a putut zări decât acoperișurile aurite ale palatului Potala căpătând nuanțe roșiatice în bătaia ultimelor raze ale soarelui la amurg. Curând după aceea, umbra a învăluit orașul pe care îl lăsa în urma lui. La capătul cărării ce urcă spre Gahlden, au petrecut noaptea în casa unor țărani și, a doua zi dimineață, lăsându-le caii în pază, au urcat pe jos spre mănăstire.

La capătul de sus al drumului, puțin retras, pe un mic teren plat, la poalele unei pante acoperite cu iarbă, se afla un cort. Dolma,

---

1. Șeile tibetane sunt din lemn. Pentru a nu răni calul, se obișnuiește să se așeze una sau două pături groase între spatele animalului și șa.

însoțită de o servitoare, ajunsese acolo de cu seară. Servitorul care le însoțise plecase cu caii la păscut și trebuia să vină să le ia pe la mijlocul zilei.

— Mipam, am venit să-ți urez călătorie plăcută și să ofer lămpi ca să nu ți se întâmple nimic rău, a spus cu simplitate fiica lui Tenzing, dar vocea îi tremura de emoție.

— Sunt fericit să te văd, Dolma..., a răspuns băiatul, tulburat și el, negăsind cuvinte ca să exprime ce simțea.

S-au luat de mână și au pornit încet spre mănăstire. Tingle venea puțin în urma lor, ducând un vas plin cu unt topit pentru alimentarea lămpilor destinate fiecărui *lhakhang*. Servitoarea venită împreună cu Dolma pregătise untul de dimineață și voia s-o însoțească pe tânăra sa stăpână, dar Tingle hotărâse că ea va păzi cortul. Prefera să nu-l lase singur pe Mipam, ca să-l poată ajuta în cazul unui incident neprevăzut.

— Tot ce ți se întâmplă e numai din vina mea, i-a zis cu tristețe Dolma prietenului ei. Ai avea motiv să mă urăști.

— N-aș avea motiv, a protestat băiatul, și știi că n-aș putea să te urăsc. Nu te chinui, poate necazurile se vor întoarce până la urmă în avantajul nostru. Eu am mari speranțe.

— Da... totul va fi bine pentru tine, Mipam.

— Și pentru tine, Dolma. Ce e bine pentru mine este și pentru tine, pentru că trebuie să avem totul în comun.

— Sunt foarte tristă, Mipam.

— Și eu, Dolma, dar nu vreau să-mi pierd curajul. Ascultă, în China...

Și, în timp ce mergeau de la un templu la altul, Mipam îi descătușea prietenei sale planurile pe care le avea în minte. Îi descria sosirea triumfătoare la tatăl ei, mărfurile de mare valoare pe care i le putea oferi ca să încuviințeze căsătoria lor și, apoi, construirea casei frumoase visate și ani, ani întregi de fericire.

Mipam luase din mâinile lui Tingle vasul și turna mici cantități de unt topit în lămpile care ardeau pe altare. Apoi se prosterna pios împreună cu Dolma.

Lângă o statuie a lui Chenrezig, au găsit un călugăr care se ocupa de pregătirea lămpilor pe care urma să le vândă vizitatorilor. Mipam

și Dolma i-au dat bani, cerând să fie aprinse 108 lămpi mici. Fericit de un așa noroc, *trapa* s-a grăbit să le rânduiască pe altar. Tinerii, după ce s-au prosternat de trei ori, au luat în mână câte o lampă aprinsă și au ținut-o un lung moment ridicată spre statuie, rostindu-și dorințele în sinea lor.

Dolma a așezat prima pe altar lampa pe care o ținuse în mână; Mipam o mai ținea pe a lui ridicată; prietena lui s-a apropiat și, pe un ton plin de încredere, i-a murmurat:

— Chenrezig te va asculta, îți va îndeplini dorințele pentru că ești fiul lui.

Auzind că i se amintea de filiația lui mistică, la care nu se mai gândise de mult, Mipam, dintr-un impuls spontan, fără participarea voinței sale conștiente, a ridicat lampa mai sus și din adâncul sufletului său a țâșnit această dorință:

— Fă să fiu fiul tău!

Flacăra lămpii s-a lungit brusc, a luminat ca un fulger templul, statuia cu nenumărate brațe ocrotitoare și pe tânărul care se ruga. Dolma s-a tras înapoi, speriată: *trapa* s-a uitat la el surprins și s-a apropiat timid.

— Chenrezig ți-a primit ruga, a zis el. Niciodată n-am mai văzut un astfel de semn. Kushog este un *tulku*¹?

— Da, a răspuns Mipam, tot fără să se gândească, sub un impuls pe care nu-l putea stăpâni.

Trapa și-a împreunat atunci mâinile, cu palmele lipite una de alta și degetele întinse, apoi, plecând capul, a cerut binecuvântarea tânărului. Mipam, mișcându-se ca în vis, i-a dat-o.

Dolma avea lacrimi în ochi.

— Mipam, Mipam, a zis ea. Nu vei fi niciodată negustor, vei ajunge *lama*, un *naljorpa* mai mare decât Kushog Yeshes Kunzang. Dar eu îți voi fi *yum*, nu-i așa?

— Da, Dolma, a răspuns Mipam, pe gânduri.

Apoi, în tăcere, au ajuns la mormântul venerat al lui Tsongkhapa. Alți credincioși îi dădeau ocol cu pioșenie și li s-au alăturat. Mipam

1. Vezi capitolele I și XIV.